

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-190 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-58/1410-371
Karar Tarihi : 9.12.2009

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : M. Okan ALPAY, Burcu CAN

C. ŞİKÂYET EDEN : (.....)
(.....)

20

D. ŞİKÂYET EDİLEN: - Yahyalı Birlik Seyahat Turizm Otomotiv Petrol Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.
Madazı Mh.Eski Hal Çarşısı No:15 Yahyalı/Kayseri
- Yahyalı Şelale Minibüs İşletmeciliği Motorlu Taş. Koop.
Madazı Mh.Terminal İçi Yahyalı/Kayseri
- Bizim Yahyalı Seyahat Turizm Nakliyat Akaryakıt Tic. ve San. Ltd. Şti.
Madazı Mh.Yeni Terminal No:18 Yahyalı/Kayseri

30

E. DOSYA KONUSU : Kayseri ili Yahyalı ilçesinde şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan otobüs firmalarının aralarında anlaşarak dönüşümlü sefer düzenledikleri, aynı fiyatı uyguladıkları, söz konusu fiyatın fahiş olduğu iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyete ilişkin elektronik posta mesajında özetle; Yahyalı ilçesinde faaliyet gösteren Yahyalı Birlik, Yahyalı Şelale ve Bizim Yahyalı firmalarının Kayseri-Yahyalı güzergâhında aynı saatte sefer düzenlemedikleri, aynı fiyatı uyguladıkları ve söz konusu fiyatın fahiş olduğu belirtilerek Kurumca gerekli işlemlerin yapılması talep edilmektedir.

40

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 26.8.2009 tarih ve 6043 sayılı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 25.9.2009 tarih ve 2009-4-190/İİ-09-BC sayılı İlk İnceleme Raporu, 8.10.2009 tarih ve 09-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi

09-58/1410-371

amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-45/1145-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 2.12.2009 tarih ve 2009-4-190/ÖA-09-MOA sayılı Önaraştırma Raporu 7.12.2009 tarih ve REK.0.08.00.00-110/423 sayılı Başkanlık 50 önergesi ile 09-58 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; şikâyet edilen tarafların 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiklerine dair yeterli bilgi ve belge bulunmaması sebebiyle, söz konusu teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmemiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

60

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Haklarında önaraştırma yürütülen tarafların faaliyetleri dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "Kayseri-Yahyalı arası şehir içi yolcu taşımacılığı pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Önaraştırma'ya konu yolcu taşıma şirketlerinin faaliyetlerini Yahyalı merkezli olarak gerçekleştirdikleri göz önüne alınarak ilgili coğrafi pazar "Yahyalı" olarak tespit edilmiştir.

70

I.2. İlgili Mevzuat

Ulaştırma Bakanlığı tarafından hazırlanan yeni "Karayolu Taşıma Yönetmeliği" 11.6.2009 tarih ve 27255 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik'in 87. maddesi ile 25.2.2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yönetmelik değişikliği ile taşıma mesafesine bakılmaksızın il içi ticari yolcu taşımacılığı yapacakların (Y) türü yetki belgesi yerine (D4) türü yetki belgesi almaları esası getirilmiştir. Ancak değişen Yönetmelik uyarınca (D4) türü yetki belgeleri 1.1.2011 tarihinden itibaren düzenlenmeye başlayacaktır. Söz konusu tarihe kadar ise şehir içi ticari yolcu taşımacılığı yapanlara/yapacaklara 80 valiliklerce verilen/verilecek yetki belgeleriyle ilgili iş ve işlemlerde adı geçen Yönetmelik'in yayımından önceki usul ve esaslar geçerli olacaktır.

25.2.2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Karayolu Taşıma Yönetmeliği"nin 2. maddesinin üçüncü bendi, şehir içi taşımacılığının adı geçen Yönetmelik'in kapsamı dışında olduğu ve bu hususta ilgili valiliklerce düzenleme yapılacağı hükmünü amirdir. Bununla birlikte, şehir içi yolcu taşımacılığı yapacak firmaların valiliklerce verilecek (Y) tipi belge bulundurmaları ve yolcu taşıma tarifelerinin valiliklerin ilgili birimlerince onaylanması gerekmektedir. Belirtilen hüküm uyarınca, Kayseri ili içerisinde yolcu taşımacılığı yapacak teşebbüslerin yetki belgeleri Kayseri Valiliği Sanayi ve

09-58/1410-371

- 90 Ticaret İl Müdürlüğü tarafından verilmekte ve uygulanacak ücret ve zaman tarifeleri anılan Müdürlükçe onaylanmaktadır.

Her ne kadar, söz konusu ilgili pazarda Ulaştırma Bakanlığı'nın halen etkin bir düzenlemesi bulunmasa da bilet bedellerinin karşılaştırılabilmesi amacıyla, 27.2.2009 tarihinde belirlenen, karayoluyla şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapacak olan D1 yetki belgesi sahiplerinin uyacakları asgari taban ücret tarifesi Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Yurtiçi Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Olan Taban Ücret Tarifesi

YOL MESAFESİ (KM)	TARİFE (TL)	YOL MESAFESİ (KM)	TARİFE (TL)
101-115	10.00	701-800	39.00
116-130	10.50	801-900	42.00
131-150	11.00	901-1000	44.00
151-175	12.00	1001-1100	46.00
176-200	13.50	1101-1200	48.00
201-250	15.50	1201-1300	50.00
251-300	18.00	1301-1400	52.00
301-350	21.00	1401-1500	54.00
351-400	24.00	1501-1625	57.00
401-475	27.00	1626-1750	60.00
476-550	30.00	1751-1875	63.00
551-625	33.00	1876-2000	66.00
626-700	36.00	2001 ve üzeri	69.00

I.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

- 100 Öneri araştırma aşamasında elde edilen bilgi ve belgelere aşağıda yer verilmiştir:

I.3.1. Kayseri Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü yetkilisi konuya ilişkin olarak aşağıdaki bilgileri vermiştir:

- Kayseri-Yahyalı güzergâhında faaliyet gösteren üç teşebbüs bulunmakta olup, Karayolu Taşıma Yönetmeliği ve Kayseri Valiliği Yolcu taşıma Yönergesi uyarınca söz konusu teşebbüsler ücretlerini ve sefer saatlerini serbestçe tayin edebilmektedir. Bununla birlikte, belirtilen mevzuat hükümlerine göre teşebbüslerin tespit etmiş oldukları ücret ve zaman tarifelerinin Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü tarafından onaylanması gerekmektedir. Adı geçen Yönerge kapsamında, onaylanmış tarifelerde ibraz edilen fiyatların %30'a kadar altına inilmesi mümkündür. Valiliğin azami veya asgari fiyat belirleme yetkisi bulunmamaktadır.

- 110 - Yahyalı Birlik ve Yahyalı Şelale ilgili pazarda Bizim Yahyalı'dan daha önce faaliyete geçmiş teşebbüsler olup, yalnızca adı geçen iki teşebbüsün faaliyet

09-58/1410-371

gösterdiği dönemde şirketler arasında birlikte hareket etmeye yönelik bir anlaşma bulunmakta idi. Sözü edilen dönemde hizmet kalitesi oldukça düşüktü, yolcular yolcu indirmeye uygun olmayan yerlerde bırakıldığı için güvenlik sorunları yaşanmaktaydı ve bu sebeple tüketicilerden devamlı olarak şikâyetler gelmekteydi. Üçüncü firma olan Bizim Yahyalı Seyahat'in pazara girmesi ile birlikte, pazardaki tekel ortadan kalkmış, rekabet artmış ve yolcular için seyahat güvenliği getirilmiştir. Söz konusu durum değişikliği sebebiyle Yahyalı Birlik ve Yahyalı Şelale, Bizim Yahyalı'nın pazara girişini engellemek üzere hukuki süreç başlatmıştır. Ancak Danıştay, 21.5.2009 tarih ve E.2008/9582, K.2009/4674 sayılı kararı ile Bizim Yahyalı lehine hükmetmiştir. Sözü edilen sürecin neticesinde pazarda rekabet koşulları yeniden tesis edilmiştir. Aynı zamanda Kaymakamlık ve Valilik denetimleri yoluyla yaşanan problemlerin giderilmesi sağlanmıştır. Hâlihazırda pazarda herhangi bir rekabet problemi bulunmamaktadır.

- Firmalar, zaman ve ücret tarifelerini altı ayda bir belirlemektedir. Ancak yolcu yoğunluğu ve hava şartlarına göre ilave seferler ayarlanabilmektedir. Ayrıca bölgenin turizm bölgesi olarak önem kazanması sebebiyle söz konusu güzergâhtaki yolcu potansiyeli artmıştır; bu sebeple tarifede seferler saat başı olarak belirlenmekle birlikte, yoğunluğa göre daha kısa aralıklarla sefer konulabilmektedir.

1.3.2. Yahyalı İlçesi'nde şehir içi yolcu taşımacılığı yapan firmaların hâlihazırda yürürlükte olan onaylanmış ücret ve zaman tarifeleri aşağıdaki Tablo'da gösterilmektedir:

Tablo 2: Kayseri İli Yahyalı İlçesi'nde Şehir İçi Yolcu Taşımacılığı Yapan Firmaların Onaylanmış Ücret ve Zaman Tarifeleri

<i>TİCARET UNVANI</i>	<i>ONAYLANAN ÜCRET TARİFESİ</i>	<i>HAREKET SAATİ</i>
Yahyalı Birlik Seyahat Turizm Otomotiv Petrol Ürünleri San. Tic.	8.00 TL	Yahyalı-KAYSERİ 07.00–17.00 saatleri arası her saat karşılıklı
Yahyalı Şelale Minibüs İşletmeciliği Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	8.00 TL	Yahyalı-KAYSERİ 07.00–17.00 saatleri arası her saat karşılıklı
Bizim Yahyalı Seyahat Turizm Nakliyat Akaryakıt Tic. ve San. Ltd. Şti.	8.00 TL	Yahyalı-KAYSERİ 07.00–17.00 saatleri arası her saat karşılıklı

1.3.3. İnceleme konusu ilgili pazarda Ulaştırma Bakanlığı'nın henüz etkin bir düzenlemesi bulunmamakla birlikte kıyaslama yapılabilmesi açısından Ulaştırma Bakanlığı'nın yayınladığı "Karayolu ile Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ" dikkate alınarak, uygulanacak olan taban ücret tarifesi değerlendirilebilecektir. Yukarıda belirtildiği üzere Kayseri-Yahyalı arası mesafe 110 km olup söz konusu mesafeye ilişkin taban ücret Ulaştırma Bakanlığı tarafından 10 TL olarak belirlenmiştir.

I.4. Değerlendirme

I.4.1. Aynı Fiyatın Uygulandığı İddiası

150 Karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarının yapısı sebebiyle seyahat firmaları birbirlerinin uyguladıkları bilet fiyatlarından haberdardır. Özellikle Yahyalı gibi oldukça küçük ölçekli yerlerin otobüs terminallerinin yerleşim yapısı zaten hangi firmanın hangi hatta ne kadar bilet ücreti belirlediğini diğer tüm firmaların bilmesini olanaklı kılmaktadır. Ayrıca seyahat firmalarının aynı maliyet kalemlerine (mazot gibi) sahip oldukları göz önünde bulundurulduğunda fiyatların birbirine yakın olması normal karşılanmalıdır. Öte yandan, dosya konusu olayda, aşağıda ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, tarafların aynı saatlerde sefer düzenlemesi ve uygulanan fiyatın Ulaştırma Bakanlığının karayoluyla şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan firmalara aynı mesafe için uyguladığı fiyatın altında olması da göz önüne alındığında, bir anlaşmadan söz edilemeyeceği

160 kanaatine varılmıştır.

I.4.2. Fahiş Fiyat Uygulandığı İddiası

Şikâyetçinin bir diğer iddiası ise Kayseri-Yahyalı arası bilet bedeli olan 8 TL nin fahiş olduğudur. Konuyla ilgili olarak Ulaştırma Bakanlığı tarafından belirlenen Yurtiçi Yolcu Taşımacılığında Uygulanacak Olan Taban Ücret Tarifesi incelenmiştir. Söz konusu tarifede 110 kilometre için taban bilet bedeli 10 TL olarak tespit edilmiştir. Değinilen düzenleme ilgili pazarda uygulanmamakla birlikte, tarifenin iddia konusu fahiş fiyat için bir kıyas ölçütü olarak kullanılabilmesi ve bu iddianın kabul edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

I.4.3. Aynı Saatte Sefer Düzenlenmediği İddiası

170 Şikâyet edilen bir diğer husus ilgili pazardaki teşebbüslerin aynı saatte sefer düzenlemediklerine ilişkindir.

Esasen, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü yetkilisince de ifade edildiği üzere, özellikle bölgenin turizm açısından önem kazanması ile yolcu potansiyelinin artması sonucu ilgili pazarda talep artışı söz konusu olmuş; bunun sonucu olarak bir yandan Bizim Yahyalı'nın faaliyete başlamasıyla pazara yeni giriş gerçekleşmiş, diğer yandan ise teşebbüsler, onaylanmış zaman tarifelerinde saat başı sefer düzenleyecekleri öngörülmüş olmasına karşın artan talebi karşılayabilmek için sefer aralıklarını kırk beş dakikaya düşürmek durumunda kalmıştır. Ayrıca firmaların seferlerini dönüşümlü olarak gerçekleştirmedikleri; aksine her üç firmanın da 07.15 – 18.00 saatleri arasında her kırk beş dakikada bir sefer düzenledikleri hususları teşebbüsler ile yapılan görüşmeler sonucu tespit edilmiş bulunmaktadır.

180

Sonuç olarak, hâlihazırda pazardaki talep fazlası ve bunun sonucu olarak teşebbüslerin onaylı zaman tarifelerinden daha kısa aralıklarla ve aynı zamanlarda sefer düzenlediklerine ilişkin tespitlerden hareketle, bu iddianın da kabul edilebilecek nitelikte olmadığı kanaatine varılmıştır.

09-58/1410-371

K. SONUÇ

- 190 Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.